

AKP Ne Yaptığını Biliyor mu?

Cumhurbaşkanını halkın seçmesi bir yöntemdir. Ancak anayasanın sadece bir maddesi değiştirilerek yapılamaz. Yapılmaya kalkılırsa hukukun şaşmaz duvarına yeniden toslamak olasılığı çok yüksektir. Bu sistem değişikliği anayasanın tek bir maddesinin değişmesi ile yapılamaz, çünkü parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçilmektedir.

Dr. Alev COŞKUN *Siyaset bilimi ve kamu yönetimi öğretim üyesi*

AKP 4.5 yıldır daima sayısal demokrasiye önem verdi. Aldığı yüzde 34 oyla Meclis'in yüzde 67'sine ulaşan adaletsiz sandalye çoğunluğunu elde ettiği için, bu çoğunluğuna dayanarak her istediğini yaptı, bunu da kendisine hak gördü ve demokrasiyi sayısal bir mekanizma olarak kabul etti.

“Mademki Meclis çoğunluğu bendendir, öyleyse her istediğimi yaparım” düşüncesiyle ülkeyi 4.5 yıl istediği gibi yönetti.

Erdoğan Cumhurbaşkanlığı seçimlerini de aynı yöntemi kullanarak yönetmeye kalktı. Buna dayanarak, **“Cumhurbaşkanı AKP içinden olacaktır, Cumhurbaşkanı'nı bu Meclis seçecektir”** dedi. AKP'nin çoğunluğuna güvenerek hiçbir demokratik açılım yapmadı, uzlaşmaya girmedi...

Bugün gelinen noktada AKP ve Erdoğan'ın bu varsayımlarının hiçbirisi gerçekleşmedi...

Eski Yargıtay Başsavcısı Sayın **Kanaoğlu**'nun 4 ay kadar önce gazetemizin bu sütunlarında yayımlanan yazısında ele aldığı, Cumhurbaşkanı seçimi için anayasanın 102. maddesine göre 367 üyenin bulunması gerektiğine dair uyarıcı yazısına önem vermedi, bu hukuksal düşüncüyü hafife aldı, hatta alay etti. Sonunda konu Anayasa Mahkemesi'nde çözüme kavuşunca kafaları hukukun duvarına çarptı.

Şimdi de yenilmişliğin, hukuksal olarak duvara toslamanın verdiği sınırlılık içinde bu kez cumhurbaşkanını halkın seçmesi yönünde inat ve ısrar ediyorlar.

Anayasaya göre Meclis seçim sürecine girdiği halde yaşamsal önemde sistem değişiklikleri getirmeye çalışıyorlar. Cumhurbaşkanı halkın seçmesini gerçekten istiyorsan bu konuyu neden bir yıl önce gündeme getirmedin? Konunun enine boyuna tartışılmasına neden olanak tanımadın?

Cumhurbaşkanını halkın seçmesi bir yöntemdir. Ancak anayasanın sadece bir maddesi değiştirilerek yapılamaz. Yapılmaya kalkılırsa hukukun şaşmaz duvarına yeniden toslamak olanağı çok yüksektir. Bu sistem değişikliği anayasanın tek bir maddesinin değişmesi ile yapılamaz, çünkü par-

lamenter sistemden başkanlık sistemine geçilmektedir. Bu da anayasanın bir maddesi değiştirilerek, yani cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir demekle olmaz. Bu bizi karmaşaya götürür, sistemi altüst eder. Sonunda yönetemeyen demokrasi ile karşı karşıya geliriz ki, bundan da istikrar isteyen özel sektör ve özellikle mevcut siyasal partiler zarar görür.

Cumhurbaşkanını halkın seçmesi bizi başkanlık ya da yarı başkanlık sistemine götürür, dedik. Şimdi bu konular üzerinde kısaca duralım...

Başkanlık sisteminin en belirgin nitelikleri aşağıda özetlenmiştir.

1. Devlet başkanı belli bir süre için doğrudan doğruya halk tarafından seçilir.

2. Hükümet, yani yürütme organı doğrudan doğruya başkana bağlıdır, hükümet üyelerinin atanması ya da görevden alınması tamamen başkanın yetkisindedir. Yürütme organının başı olarak başkan hükümeti yönetir ve yönlendirir.

3. Hükümetin atanmasında yasama organının hiçbir yetkisi yoktur. Yasama organı hükümete ya da başkana güvensizlik oyu vererek düşüremez.

4. Yasama organı vatana ihanet dışında halk tarafından seçilmiş başkanı görevden almaz.

Sert kuvvetler ayrılığı

Başkanlık sisteminin en belirgin niteliği yasama ile yürütme arasında **‘işlevsel’** ve **‘organik’** açıdan sert kuvvetler ayrılığı olmasıdır. Bunun anlamı, yasama ve yürütme organlarının yetki alanlarının kesin çizgilerle birbirinden ayrılması ve birbirinden tamamen bağımsız hareket etmesidir.

Şimdi, AKP cumhurbaşkanını halk seçsin derken bütün bunları düşünmekte midir? Eğer bunları bilerek bir sistem değişikliği yapmak istiyorsa o zaman bütün bu sistemi yürütecek ve düzenleyecek kapsamlı bir anayasa değişikliği paketi hazırlaması gerekir, bu da çocuk oyuncağı değildir, böylesi önemli bir sistem değişikliğinin devletin ilgili birimlerinde, üniversitelerde, basında tartışılıp değerlendirilmesi gerekir.

Eğer AKP başkanlık sistemi değil de yarı başkanlık sistemi öngörüyorsa, o konu üze-

rinde de biraz durabiliriz. Yarı başkanlık sistemi, başkanlık sistemiyle parlamenter sistemin kimi önemli unsurlarının birleştirilmesi ile ortaya çıkan karma, melez bir sistemdir. Bu sistem siyasal bilimler literatürüne 1958 yılında V.Fransız Anayasası'ndan sonra girmiştir. Bu sistemi ünlü siyaset bilimci **Duverger** şöyle niteliyor:

1. Cumhurbaşkanı halk tarafından genel oyla ve genellikle iki turda seçilir.

2. Cumhurbaşkanı geniş yetkilere sahiptir.

3. Ayrıca yürütme ve hükümet etme gücüne sahip olan bir başbakan ve hükümeti de vardır. Parlamento, hükümete muhalefet ederek, güvensizlik oyu vererek düşürebilir.

Başkanlık sistemindeki tek merkezli otorite, yarı başkanlık sisteminde ikiye bölünerek ikili bir erk ve yetki yapısı ortaya çıkmıştır. Bu ikili otorite ve yetki yapısının bir ucunda parlamentoya karşı sorumlu bir başbakan ile bakanlar kurulunun bulunması, öte yandan da halk tarafından seçilen ve parlamento tarafından sorguya çekilemeyen bir cumhurbaşkanının bulunmasıdır. Başkanın ayrıca Meclis'i feshetmeye, hükümeti de sorgulamaya ve hatta azletmeye yetkisi vardır. Bu sistemde, zaman zaman da halk tarafından seçilen cumhurbaşkanı ile günlük yürütmenin başındaki başbakan arasında çelişkilerin oluşması kaçınılmazdır.

Görüldüğü gibi, özellikle cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi ve güçlü yetkileri olması sebebiyle kimi siyaset bilimciler, başkanlık sistemi için **“seçilmiş kral”** nitelemesinde bulunmuşlardır.

Şimdi sormak gerekir. AKP ne istiyor?

AKP şu anki cumhurbaşkanının yetkilerinin çok olmasından şikâyetçi değil midir? Sayın **Sezer**'in yetkilerinin kısıtlanmasını istemiyor muydu? Yukarıda verdiğimiz örnekler, yetkileri daha da artırılmış bir cumhurbaşkanını getirir. Sonunda Eyalet sistemini ve federalizmi getirir.

AKP kızgınlıkla ve bir inat uğruna, mademki bu Meclis'te AKP'li bir Cumhurbaşkanı seçtirilmediği öyleyse alın size bir karmaşa diye, içinden çıkılamayacak, halkın seçmesi gibi popülist unsurlar da taşıdığı için kolay kolay karşı durulamayacak bir kaos mu, karmaşa mı yaratmak istiyor?

Ancak bu konu çok hassastır, iki yüzü keskin bıçaktır ve yönetemeyen demokrasiyi de getirir.

Sonunda bu girişim de hukukun sert duvarına çarpar.

Seçim kararı vermiş bir Meclis, bu derece karmaşık ve siyasal sonuçları hiç kimseye yararlı olmayacak, üzerinde çok çalışma gerektirecek bir konuyu yeni seçilecek Meclis'e bırakmalıdır.